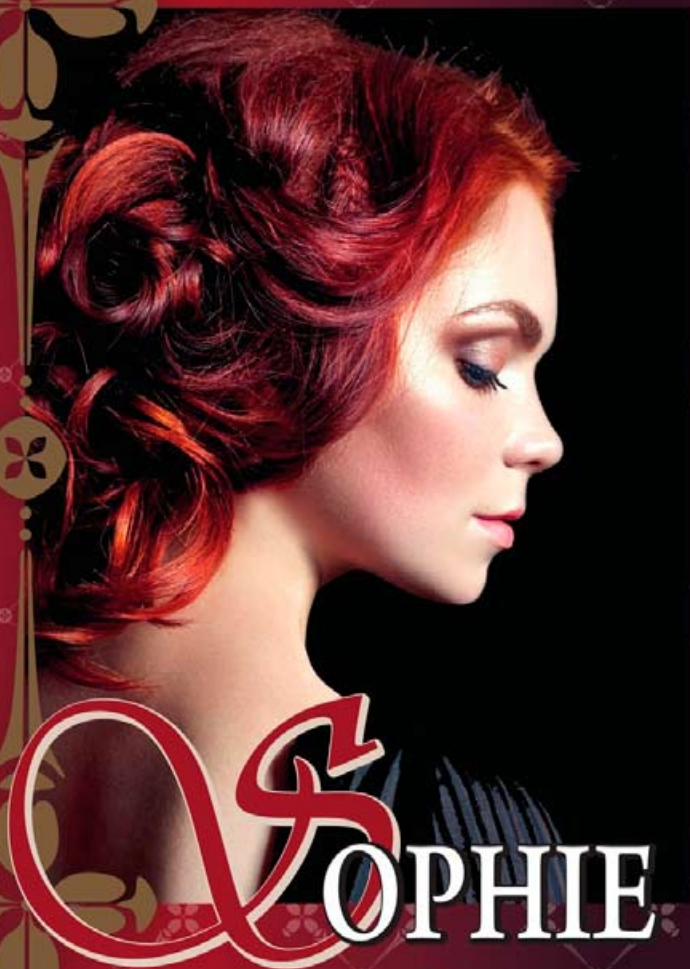

MARTINA MONOŠOVÁ

SOPHIE

5. diel

KRÁĽOVNÁ JEHO SRDCA

MARENČIN PT

KRÁLOVNÁ
JEHO SRDCA

SOPHIE

MARTINA MONOŠOVÁ

RÁLOVNÁ
JEHO SRDCA

MARENČIN PT

Na tomto mieste si dovoľujem poďakovať za pomoc a spoluprácu pri objasňovaní niektorých historických faktov vedeckej pracovníčke Historického ústavu Slovenskej akadémie vied, pani Diane Duchoňovej, PhD.

Za pomoc pri dokončovaní aj tohto rukopisu ďakujem mojej mame Elene Rumánkovej.

Môjmu bratovi Ivanovi Rumánkovi predovšetkým za odbornú jazykovú pomoc s francúzskymi, talianskymi a latinskými textami, citátmi a prekladmi vo všetkých dieloch ságy SOPHIE.

Za cenné informácie ohľadne správania koní ďakujem Miriam Bušovej a Patty, ktorej patrí aj moja vďaka za korektúry španielčiny.

Môjmu manželovi ďakujem za toleranciu, podporu a priestor.

Túto knihu s radosťou, vďakou a úctou venujem Etele Farkašovej.

© Martina Monošová, 2022

© Marenčin PT, spol. s r. o., 2022

Jelenia 6, 811 05 Bratislava, Slovakia

www.marencin.sk marencin@marencin.sk

Cover © Martina Monošová

Layout © Marenčin Media, s. r. o.

951. publikácia, 1. vydanie

ISBN 978-80-569-0933-1 (viaz.)

ISBN 978-80-569-0934-8 (ePDF)

ISBN 978-80-569-0935-5 (ePub)

Motto

„Iba srdce vie, kam kráčať.“

Martina Monošová

I. Nevhodné návštevy

jeseň r. P. 1531, Paríž

I.

tú nočnú hodinu zahaľoval tvár Jej Veličenstva Marguerite d'Angoulême, navarrskej kráľovnej, tmavý závoj. V kaplnke studenej baziliky Saint-Denis sa na kľakadle skláňala v hlbokoj vrúcnej modlitbe nad truhlou svojej matky Louisy Savojskej a pri dlhších slovách jej od úst aj cez závoj nenápadne stúpala para.

Smútočný sprievod urodzených dvoranov, ktorý pozostatky kráľovnej matky sprevádzal z Romorantinu až do Paríža, sa na prahu baziliky rozišiel pred zotmením a teraz tu Marguerite samotnú zanechával aj jej brat, francúzsky kráľ František I.

Keď vstával, sestru na rozlúčku mlčky objal a na jej ramene na chvíľku dlhšie povzbudzujúco zanechal svoju dľaň. „Nebud dlho,“ šepol sestre. „Je tu príliš zima...“

Marguerite sa k nemu neotočila, ale zachytiac jeho dľaň svojou mu ju potľapkala.

Obaja vedeli, že od zajtra im ich matka už nikdy viac nebude patriť. Jej telo sa stane súčasťou baziliky Saint-Denis a jej duša sa vráti k Stvoriteľovi.

„... okrem toho,“ dodával kráľ, „popoludní dorazil na pohreb z Navarry aj Henrich. Už na teba čaká v paláci.“

Jej manžel Henrich si vždy potrpel na dodržiavanie všetkých dôležitých rodinných obradov. Nikto ani nepredpokladal, že by neprišiel práve včas. Aspoň na niečo sa dá v tomto svete ešte spoľahnúť!

S mlčaním na perách slabo prikývla a František odchádzal.

Len čo sa v tme stratila ozvena krokov kráľa a jeho dvoch zbrojnošov, Marguerite podľahla novej vlne plaču.

Dlhé biele sviece, ktoré horeli okolo truhly v mnohých vysokých zlatých stojanoch predovšetkým zo strany pri hlave zosnulej, šírili v túto neskorú hodinu do priestoru aspoň trochu svetla a tepla. Odlesky tých štíhlych žiarivých plamienkov sa odrážali aj v zlatej farbe majestátnej truhly a zlatého podstavca voskovej podobizne zosnulej.

Marguerite nevnímala okolitý chlad, ani štyroch strážcov, ktorí ako vytesaní z mramoru pietne strážili pozostatky jej matky. Ich siluety popri múre baziliky takmer splývali s tmou, nehybnosťou sa podobali sochám svätých, hoci mihotavé svetlo sviec sa odrážalo aj v ich vyleštenej zbroji. Len vďaka pare, ktorá sa pravidelne zabelela pri ústach a nose, sa dalo rozoznať, že nie sú trvalou súčasťou interiéru. A sochy neboli také svalnaté a leskli sa im skôr len okraje oblečenia než celá hlava a hrud.

Marguerite zbrojnoši nerušili. Vlastne si ich naozaj všimla až vo chvíli, keď sa počas jej posledného záchvatu plaču dvaja najbližšie stojaci strážcovia pohli. Nastal mierny zmätok, lebo práve zabránili dvom postavám, ktoré sa nečakane vylúpli z tmy, aby sa k nej priblížili.

Marguerite sa zľakla a inštinktívne vyskočila na rovné nohy.

Prvý prehovoril muž, ktorého zadržali, a slávnostným hlasom uviedol: „Jej Veličenstvo, francúzska kráľovná Eleonóra Habsburská!“

Strážiacia kráľovská družina okamžite spoznala svoju pani a všetci naraz sa jej hlboko poklonili.

Marguerite sa uľavilo, že ich tu nikto neprepadáva – ved dnes v noci stráž vytlačila z baziliky von dokonca aj noclažníkov.

„Ach, drahá Eleonóra!“ oslovila švagrinú a narýchlo si utrela slzy. „Čo vás sem privádza? Nečakala by som vás v túto hodinu práve tu...“

Eleonóra ukázala zbrojnošom, aby sa vrátili na svoje miesta a svojho osobného strážcu poslala ďalej rozhodným pohľadom. „Veľmi ma mrsí, že vás obťažujem v tejto chvíli, milá zestra...“ odvetila jej ospravedlňujúco so silným španielskym prízvukom.

„Naozaj som tu dnes už nikoho nečakala...“ zopakovala Marguerite úprimne a prekvapivo si uvedomila, že jej švagrinka je v skutočnosti nižšia, než pôsobí. Jej postavu vždy rafinovane predlžoval vysoký prekladaný účes. V ňom sa jej v hustých pevných lesklých vlasoch s hlbokým hnedým odtieňom skvel tiarový pás pravidelne osadených periel, ktorým sa už stala povestná.

„Ešte ras mi prepáčite vyruženie...“

Marguerite prikývla, ale napriek tomu sa cítila nepríjemne. Nerada ukazovala slzy. Kývla Eleonóre, aby sa posadili na najbližšiu lavicu.

Tá neprítakala, ale pohľadom svojich tmavojantárových mandľových očí, ktorých lesk sa odrážal aj v tomto chabom svetle, ukázala na miesto trochu ďalej od stráží. Keď sa tam usadili, Eleonóra sa zo dvakrát obzrela, kým začala: „Šakala som, kým von vyjde Frantižek, až vy budete sama, Marguerite...“

Marguerite rozhodila rukami, akože už sú tu samy a trochu rozladene nahla svoju hlavu v čiernom závoji bokom.

„Ale vy zte nevyhádzali von...“ pokračovala. Keďže Marguerite mlčala, Eleonóra predpokladala, že chápe, o čom hovorí.

„Zjavne som nevyhádzala...“ pritakala jej Marguerite ironicky a dodala by aj niečo príkre o najnevhodnejšom vyrušovaní, lebo sa naozaj cítila zaskočená, ale radšej si zahryzla do jazyka.

„No, zjavne nije...“ povedala Eleonóra s očami roztvorenými dokorán a s dlhým dôležitým nádychom, znejúcim ako výčitka, ktorou aj bol.

Marguerite sa zamrvila, vyhrnula si závoj spred tváre a dôrazne sa pozrela na švagrinku: „O čo tu ide, madam?“

Eleonóre sa uľavilo, že sa konečne niekam dostávajú a natešene švagrinku objala: „Ja som vedela, že z vami môžem počítať, Marguerite!“

„V čom?“

Marguerite opäť raz došlo, prečo sa rozhovorom s touto ženou vyhýba od prvej chvíle. Eleonóra tvrdohlavo trvala na tom, že bude hovoriť po francúzsky, no jej francúzština bola hrozná, no predovšetkým nedostatočná na vyjadrovanie záchvevov jej duše, ktorou neprestajne lomcoval jej trvale potláčaný južanský temperament. Nikto preto nerozumel, čo chcela povedať.

„Vo Frantižkovi!“

„Ako?“

„Vo Frantižkovi precsa! On ľúbiť mňa!“ rozžiarila sa Eleonóra a jej plné líca zalial rumenec. „Vedela som, že sa to ras musí vrátiť a teraz sa to vrátilo! On láskať mňa! Iba mňa!“

Marguerite na ňu hľadela ako obarená. Eleonóra ju nielenže vyrušila uprostred jej smútku, ale práve teraz ju nútila premýšľať o niečom celkom mimo jej záujmov.

Keď sa trochu spamätala a pochopila, čo sa jej Eleonóra snaží povedať, nad truhlou svojej matky si ju po prvý raz premerala so skutočným záujmom.

Vôbec si nevedela predstaviť, čo by jej brata na tejto mierne bacuľatej žene mohlo priťahovať. Iste, Eleonóra oplývala dobrými spôsobmi a istým šarmom. Jej veľké hnedé oči napríklad iskrili tichým humorom, keď pochopila pointu žartu, čo jej dodávalo punc určitého tajomstva. Aj plné pery sa jej pri tom pekne zavlnili. No ten dojem razom vyprchal, keď jej ústa v príliš širokom úsmeve napokon odhaľovali veľké a nie veľmi rovné zuby a ona pri tom namiesto podmanivého ženského smiechu vydávala akýsi nepríjemne škreklavý zvuk.

Ako väčšina nízkych žien aj Eleonóra pri chôdzi merala príliš dlhé kroky a jej vkus podliehal celkom inej móde. Preto jej snahu o dokonalosť zvonjšku dokázali oceniť skôr početní umelci pri dvore než šľachtické osadenstvo. Dostatočne z nej nevyžarovala ani istá prirodzená ženskosť, ktorou bohato oplývala celá zálaha všetkých tých sviežich, dychtivých a rýchlo sa striedajúcich neznámych mladých krások v okolí kráľa. A hoci bola Eleonóra od Františka o štyri roky mladšia, vo svojich tridsiatich troch rokoch už skrátka najmladšia nebola.

Pri dvore sa čosi šušľalo o romániku, ktorý vraj prežila s Františkom, keď bol v Madride zajatcom Eleonórinho brata, cisára Karola V. Marguerite si však nevedela predstaviť, že by sa jej vyberavý brat, hoci aj vo väzení, ulakomil práve na jej nočné návštevy. Ibaže za žiadneho muža na svete sa v tomto smere neoplatí dávať ruku do ohňa. V tomto smere robí príležitosť zlodeja z každého z nich.

Už je to vyše roka, čo sa kráľovskí synovia vrátili zo zajatia v Španielsku a spolu s nimi pricestovala aj budúca kráľovná Eleonóra Habsburská. Ich manželstvo završovalo zmluvu

Paix des Dames (*Dámskeho mieru*) z augusta 1529 z Cambrai medzi Louisou Savojskou za Francúzsko a za Španielsko Margitou Habsburskou, tetou cisára Karola V. Švagriné Louisa a Margita spolu síce večne súperili a obe sa po smrti svojich manželov obliekali do mníšskeho habitu, no obe sa napokon dokázali povzniesť nad osobnú nevraživosť. Touto mierovou zmluvou elegantne ukončili dlhoročný mocenský spor oboch kráľovstiev. No celý francúzsky dvor, rovnako ako aj Marguerite, pokladal manželské spojenie Františka a Eleonóry skôr za symbolické gesto. Veď Francúzsko už malo dostatok následníkov ešte z prvého kráľovského manželstva.

Marguerite Eleonóre nikdy nezabudla, ako jej Eleonóra osobne umožnila, aby mohla v španielskom väzení navštevovať synovcov. To svedčalo o jej dobrom srdci, ale Marguerite svojho brata až príliš dobre poznala a on určite nepatril k mužom, ktorých na žene očarí nejaké dobré srdce.

Teda o akom vrátení sa Františka k nej a „On láskat iba mňa!“ to tu rozpráva? Ako len mohla čo i len pomyslieť na to, že by ju František naozaj chcel? Manželtvá sa predsa uzatvárajú z celkom iných dôvodov a práve zväzok ich dvoch bol toho ukázkovým príkladom! Veď aj Eleonóru najskôr vydali za o tridsať rokov staršieho portugalského kráľa Manuela I. – tak ako to, že nechápe, ako to chodí?

Ale či sa už Eleonóra do svojho druhého kráľa zamilovala, alebo nie, ostatné podmienky *Dámskej zmluvy* Jeho francúzske Veličenstvo naozaj ponížili. Prinútili Francúzsko prevziať dlhy za veno anglickej kráľovnej Kataríny Aragónskej, ako aj zaplatiť španielskej strane nehorázne výkupné dva milióny eskudov. Ale nebolo to ani tak výkupné za princov ako skôr výkupné za Burgundsko. Po prehratej bitke v Pávii v roku 1525, keď Karol V. zajal Františka I., chcel Karol V. ako výkupné zaňho práve

Burgundské kráľovstvo. Lenže František mu ho odmietol vydať, preto ho Karol uvrhol do trvalého zajatia. Za Františka vtedy vládla jeho matka a až *Madridská zmluva*, podpísaná o rok neskôr, vrátila Francúzsku jeho právoplatného kráľa. Francúzsku tak zostalo Burgundsko, no na dlhé štyri roky zmluva posadila do väzenia namiesto kráľa dvoch malých francúzskych princov.

Na krutosť tejto stránky *Madridskej zmluvy* nebude môcť Marguerite nikdy zabudnúť. No predovšetkým nezabudne, ako s chlapcami španielska strana napokon zaobchádzala. Veď mali princovia vo väzení naozaj strádať. Počas tých dlhých mesiacov im postupne vzali služobníctvo, teda istú mieru pohodlia, ktorá prináležala ich kráľovskému stavu. Takisto ich pomerne prijateľná cela sa napokon kvôli nedostatku peňazí zmenila na ozajstné utrpenie v temných a vlhkých múroch.

Marguerite si však odmietala pripustiť, že za tie zlé podmienky niesol vinu predovšetkým ich otec, lebo potreby kráľových synov financovala francúzska strana. Postupom času akoby František na nich v ďalekom zajatí zabúdal a posielal na ich starostlivosť stále menšiu sumu peňazí. Podobnú vinu niesla tiež Louisa Savojská, ktorá vo všetkých svojich vnúčatách vždy videla skôr ich matku, *tú hrbatú Kľaudiu*, ako o nebohej nikdy neprestala hovoriť. Veď hlavne, že sa zo zajatia vrátil jej skvelý a milovaný *César* a navzdory osudu a nepriateľom už znovu pevne sedí na svojom tróne!

No zrejme aj v Louise Savojskej sa čosi zlomilo, keď po niekoľkých neúspešných pokusoch nakoniec dokázala s Margitou Habsburskou dohodnúť podmienky *Dámskeho mieru*, ktoré predovšetkým konečne oslobodili francúzskych princov. A hoci Marguerite k francúzskemu dvoru už niekoľko rokov nepatrila, lebo v roku 1526 sa stala kráľovnou Navarry,

tie ostatné podmienky zmluvy, ako napríklad vyplatenie vena Kataríny Aragónskej, považovala skoro za osobnú urážku, rovnako ako celé Francúzsko.

Tak teda, o čom to tu táto Eleonóra vlastne hovorí? Veď už sedí na ich francúzskom tróne! Čo viac by chcela? A prečo by jej ona mala pomáhať?

„On láskat vás?“ zadívala sa Marguerite na švagrinku so zdvihnutým obočím, čo sa dalo vysvetliť hocijako, no výsmešný tón hlasu sa jej stále darilo skrývať.

„Veď vy zte videli tieš...“ šepkala a pritakávala stále horlivejšie Eleonóra a obrzúc sa k ozbrojencom, dôrazne, no krátko sa dotkla Margueritinho predlaktia. „Všetci videli. Pisselka cestou na pohreb nezedela z ním v jeho koči...“

Marguerite potlačila pobavenie, ktoré v nej vyvolalo toto oslovenie kráľovej milenky. Od Eleonóry by ho určite nečakala. „A čo teda presne očakávate odo mňa, drahá švagrinka?“ opýtala sa jej vážne.

Eleonóre sa zaiskrilo v očiach. „Vy ho presvedčíte o mojej ztálej láske. Ja ho láskam veľmi veľkou láskou! Ztále... A on sa mi sľúbil. A že ja budem jedinou jeho kráľovnou navšdy...“

Marguerite si ťažko vzdychla, lebo čosi vo výpovedi ženy pred ňou ju prinútilo k nečakanej ľútosti.

Teda ona ho *miluje!* Eleonóra úprimne miluje jej brata a skutočne kvôli tomu trpí!

Láska! Ach, aká to márnosť v ich kruhoch!

Úplne novým pohľadom sa pozrela na Eleonóru. Zazdala sa jej o kúsok vyššia i krajšia.

„A vy,“ pokračovala Eleonóra, akoby cítila, že Marguerite sa prikláňa na jej stranu, „vy pomôžete mne, aby on sa ku mne vrátil. On nemohol sabudnúť...“

Ach, ako by len nemohol! chcelo sa skríknúť Marguerite.

František? Ten František, ktorý podvádzal aj nešťastnú Klaudiu, hoci si ju v podstate vážil ako ďalšiu sestru? Tej aspoň na verejnosti preukazoval akú-takú manželskú úctu, ibaže ju poznal od malička.

Ach, Klaudia, to vzácné stvorenie s krehkým zdravím, ktoré sa nikdy nenaučilo liezť po stromoch, ale zato o nich písalo neobyčajne dojemné básne!

Marguerite brata milovala i veľmi dobre poznala, preto vedela, že František okrem matky a nej nikdy nijakú inú ženu skutočne ľúbiť nedokáže a smutne jej napadlo, že podobný rozhovor sa už kedysi odohral s Klaudiou. Ale jej milá jemná Klaudia, ktorej príroda odoprela väčšinu pôvabov koketnej ženskej krásy, ju vtedy podobne prosila, aby jej pomohla získať kľúč k zámke na srdci jej šarmantného, mužného, no jasne nestáleho brata...

„On ju savrhol...“ presviedčala ju Eleonóra, lebo jej mlčanie si stále vysvetľovala ako súhlas. „Savrhol Pisselku. Vrátí sa ku mne, len mu muzíte dohovoriť. Vy naňho máte vplyv, Marguerite. Vy jediná. Kým žila vaša matka, tiež ju poslúchal. Ibaže tej som pripomínala zrkô tie ztratené dva milióny za princov a potupu Francúzska na plnenie mierovej zmluvy. Ale veď zama vaša matka to dohodla...“

Marguerite jej neodpovedala. Ani nepostrehla, že Eleonóra čaká odpoveď, a tak francúzska kráľovná po krátkej pauze hovorila ďalej: „A keď som sem ja prišla potom, jeho sľuby odletieť na krídlach holubov z Amboise. Ale teraz on už znovu je ako kráľ, opäť ocení mňa. Ju konečne savrhuje... Lebo mňa tiež tá smluva ponížila... Ale on teraz láskať mňa!“

Hoci sa Marguerite doteraz pozerala na švagrinú rovnakým znevažujúcim pohľadom ako jej matka, teraz sa zadívala na Eleonóru celkom novými očami.

„Zme na tom potobne, drahá Marguerite,“ pokračovala Eleonóra so slzami na krajíčku. „Tiež vás vydali po druhýkrát, tiež máte dcérku ako ja. Ibaže tá vaša môže žiť z vami...“

Práve sa stalo niečo, čo Marguerite nevedela opísať, no v prvej chvíli sa to prejavilo predovšetkým stiahnutím hrdla.

„Tam ma pred čazom korunovali,“ ukázala Eleonóra rukou do tmy, „a ja tu vás teraz proziť nie ako kráľovná kráľovnú, ale ako obyčajná žena, ktorá proziť o pomoc za láskou. Marguerite, *por favor, ayúdame!* Pomôžte mne. *Mi corazón llora por François, lo amo!* (Moje srdce plače kvôli Františkovi, milujem ho!) Ja jeho láskat!“

Možno tým nedostatkom svetla nad hrobom jej matky...

Možno tým, že Eleonóra prišla za ňou takto náhle a v chvíli jej veľkého bólu, ale zjavne už dlho hľadala príležitosť na tento diskrétny rozhovor...

... alebo možno tým, že dnešná ponurá atmosféra v predpolnočne chladnej bazilike Saint-Denis nečakane pripomenula Marguerite celkom inú hrobku v celkom inej bazilike a jedno celkom iné zabudnuté zúfalstvo...

A to sa u nej ako gejzír pod povrchom dlho tlejúcej sopky vydralo s bolesťou na povrch. Neviditeľné prsty prudko zovreli jej vyprahnuté krehké srdce, ktoré od istého času dokázala brániť pred všetkými citmi hradbou večne povznesenej irónie.

Opatrne vzala do dlaní Eleonórine ruky a s privretými očami neisto prikývla. „*No me pides mas, querida hermana! Te ayudaré!*“ (Už tolko neproste, drahá sestra! Pomôžem vám!) odvetila Marguerite v Eleonórinej materčine.

Eleonóra ju energicky objala a rovnako natešene aj pustila.

Chcela čosi dodať, ale vtedy Marguerite d'Angoulême, navarrskej kráľovnej, sklzol z hlavy tmavý závoj, chytila sa za hrud' a v tme baziliky Saint-Denis sa zrazu nevedela nadýchnuť.

2.

o niekoľko dní neskôr, zámok Anet

Príkra vôňa vlhkej zeme a už nie celkom prvého spadnutého lístia sýtila vzduch a sverepo vrážala do nosa tak drzo, že sa z nej až točila hlava.

V tú skorú hodinu čakala dvorná dáma Diana de Poitiers, vojvodkyňa de Brézé, na nádvorí Anetu na svojho zbrojnoša Séraphina, kým privedie kone na jej pravidelnú rannú jazdu. V ruke netrpezlivo stískala svoj krátky bičik a nervóznym pohľadom bezcieľne blúdila naokolo. V čiernych šatách, ktoré ako vdova preferovala aj pre svoje jazdecké oblečenie, a v plášti, vzdúvajúc sa vo vetre, pôsobila jej stredne vysoká postava takmer hrozivo. Celkový dojem zmäkčovali len jej zlatoplavé vlasy, ktoré si pri ranných prechádzkach viazala do jednoduchého uzla a skryla módnym baretom s dvoma perličkami a dlhým cípom vzadu.

Zbieral sa dážď, ktorý by priniesol úľavu, zatiaľ však rástlo len predbúrkové napätie. Oblohu ďaleko na obzore kde-tu preškrtoľ prvý blesk a tmavosť noci akoby nechcela odísť ani na prahu nového dňa. Silnejúci vietor rozfúkaval všetko, čo mu prišlo do cesty. Stále silnejšie lomcoval konármi stromov i krov, ktorým sčesával žlté a červené lístie. Spolu s prachom nádvorja ich v nárazoch víril do vysokých kúdolov, až si pred ním vojvodkyňa musela zacláňať oči.

Dianine milované chrtý Apolon a Daphné sa cez sukňu tak ustrašene tislí k jej nohám, až skoro stratila rovnováhu. Bojazlivo poskučkávajúc natahovali krky nahor, raz na neistú

oblohu, vzápätí do vojvodkyninej večne bledej tváre, aby v nej pohľadali istotu. Vyššia moc vyvolávala v psoch skutočný rešpekt, už-už mienila rozliať a následne vyburíť po krajine všetok svoj burácajúci hnev.

Diana, ktorú len tak niečo neprimälo zmeniť plány, nemienila zbrojnoša karhať za to, že sa neponáhľal, no len čo konečne priviedol kone, nepočkala na jeho pomoc a už aj svižne vyskočila do sedla sama. Zhora naňho krátko, ale škaredo zagánila a pritom švihla bičikom do vzduchu. Jeho ostrý zvuk prenikavo lupol, čím zaplašila odpor psov, koní i sluhu, lebo ďalšie švihnutie by už nemuselo udierať iba nepokojné povetrie.

Vojvodkyňa zvrtila hlavu dopredu a popchla svoju čiernu kobylu, ktorá vyletela k severnej bráne ako víchor. Psy sa za ňou okamžite rozbehli a za bránou ju nasledovali štrkovým chodníkom krížom cez nedokončenú záhradu k budúcemu novému mostu cez rieku Eure.

Mladý Séraphine, ktorý s vojvodkyňou ako jediný z družiny dokázal udržať krok a od istého času ju na koni sprevádzal všade ako verný tieň, si hlboko vzdychol. Keď neochotne sadal do sedla, tiež pozrel hore na oblohu, ako aj na lístie, tancujúce všade naokolo, a kým vyrazil, bezradne pokrútil hlavou. Toto rozhodne nie je vhodný čas na vychádzku na koni!

Odchod dvoch jazdcov cez okno na druhom poschodí zámku ospalo pozorovala Dianina komorná Philipa. Zastaviac sa pri okne na studenej chodbe zívla, rukami si objala pás, aby sa zahriala a s prajnou hrdosťou v očiach odprevádzala vojvodkyňu na jej tradičnú prechádzku. Zachmúrila sa iba pri pohľade na neistý obzor, no viac by sa čudovala, ak by jej pani napriek nepriazni počasia nevyrazila. To by sa muselo stať niečo neslýchané, lebo ešte aj v ráno po noci, keď zomrel vojvoda de Brézé, ešte aj vtedy nechala Diana osedlať svoju obľúbenú kobylu.